

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՀՈՎՎԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՌՈՒՄԻՆԻԱ ԵՎ ՄՈԼԴՈՎԻԱ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը հոկտեմբերի 24-ին Հովվապետական այցով մեկնեց Ռումինիայի հայոց թեմ՝ կատարելու Յաշ քաղաքի Ս. Աստվածածին հայկական եկեղեցու վերածման արարողությունը:

Ռումինիա այցելության ընթացքում Նորին Սրբությանը ուղեկցում էին Հարավային Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Մովսես եպիսկոպոս Մովսիսյանը, Ս. Հովնան աբեղա Հակոբյանը՝ որպես գավազանակիր, և օպերատոր Սուրեն Տեր-Գրիգորյանը:

24 հոկտեմբերի - Բուխարեստի օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետին դիմավորելու էին եկել Ռումինիայի և Բուլղարիայի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Տիրայր արքեպս. Մարտիրոսյանը, Ռումինիայում ՀՀ դեսպան Եղիշե Մարգարյանը, Ռումինիայի Ֆինանսների և Էկոնոմիկայի նախարար և Ռումինիայի հայերի միության նախագահ Վարուժան Ոսկանյանը, թեմի հոգևոր դասը և բազմաթիվ հավատացյալ հայորդիներ:

25 հոկտեմբերի - Առավոտյան ժամը 10-ին Բուխարեստի հայոց Մայր եկեղեցու զանգակների դողանջների ներքո, աղուհացով դիմավորմամբ և «Հրաշափառի» երգեցողությամբ Հայոց Հայրապետը մուտք գործեց եկեղեցի, ուր կանոնական արարողությունից հետո Վեհափառ Հայրապետին բարիգալստյան խոսքով դիմեց թեմակալ առաջնորդ Տիրայր Սրբազանը՝ ասելով. «Վեհափառ Տեր, սիրեցյալ Հայրապետ և Բուքրեշի սիրելի հայ քրիստոնյաներ, դարեր շարունակ հայ մարդը ուխտի է գացած Ս. Էջմիածին, որպեսզի Իջման Ս. Սեդանը համբուրե և ավելի հավատացյալ, ավելի հայրենասեր դարձած ու լիցքավորված վերադառնա իր տունը, սակայն այսօր, Վեհափառ Տեր, հանձին Ձերդ Սրբության, Ս. Էջմիածինը կուգա այցելելու, ոչ միայն մխիթարելու, ոչ միայն օրհնելու մեր թեմի ժողովրդին, այլև հաստատելու, որ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը իր պատվական դերին և առաքելության մեջ է:

Դուք եկած եք մանավանդ Ձեր հայրական օրհնությունը տալու և նոր պատրաստված Մյուռոնով օծելու փառավոր անցյալ ունեցող, վեցհարյուրամյա պատմություն ունեցող Յաշ քաղաքի մեր եկեղեցին:

Ռումինիո հայոց թեմում Վազգեն Վեհափառը ավելի քան տասը տարի եղավ վարդապետ, եպիսկոպոս և առաջնորդ, աղոթեց և քարոզեց:

Միքելի՝ ժողովուրդ, դուք ինչպես գիտեք, այս տարի թե՛ Հայաստանում և թե՛ Սփյուռքում կտոնվի և տոնվեցալ Վազգեն կաթողիկոսի ծննդյան հարյուրամյակը: Վեհափառ Հայրապետ, և Դուք եկած եք Վազգեն Առաջինին, որ Ձեր հոգևոր հայրը եղավ, կենդանի ներկայությունը զգալու այս սրբավայրին մեջ, և ես սիրով, որդիական

հարգանքով և մեր թեմի ժողովրդի անունից դիմում եմ Ձերդ Սրբությանը՝ փոխանցելու հայրապետական Ձեր պատգամը և օրհնությունը, որով մեր ժողովուրդը ավելի հայ և ավելի քրիստոնյա պետք է դառնա: Դրսում թեև ցուրտ է հիմա, սակայն վստահ եմ, որ մեր հոգիները պետք է ջերմանան Ձեր հայրական խոսքով:»

Հավաքվածներին այնուհետև իր խոսքն ուղղեց Վեհափառ Հայրապետը: Մինչ բուն խոսքին անցնելը Նորին Սրբությունը եկեղեցում եղողներին նախ հարցրեց, թե նրանք հայերեն հասկանո՞ւմ են: Ստանալով հաստատական պատասխան՝ ասաց, որ նման հարցումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ *«Երբեմն պատահում է՝ այցելում ենք համայնքներ, ուր հայերեն խոսք ենք ասում և հետո անդրադառնում, որ հայերեն չեն հասկանում, ուստի ցանկացա ճշտել, թե արդյո՞ք հասկանում եք, թե՛ ոչ, արդյո՞ք պիտի խոսեմ ձեր սրտին և դուք արդյո՞ք պետք է ընկալեք իմ խոսքը, թե՛ ոչ»:*

Ն.Ա.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԽՈՍՔԸ ԲՈՒԽԱՐԵԱՏԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

Փառք և գոհություն Երկնավոր Մեր Տիրոջը, որ վերստին Մեզ առիթը շնորհեց այցելելու ձեզ, վերստին մուտք գործելու այս շքեղակառույց եկեղեցին և Մեր օրհնությունը բերելու ռումինահայ գաղութի Մեր սիրելի զավակներին:

Միտերինե՛ր, եկեղեցու խորանի վրա ընթերցեցինք հետևյալ ավետարանական բառերը՝ խնդրեցեք և կտրվի ձեզ: Դարեր շարունակ Մեր ժողովուրդը հավատարիմ է եղել ավետարանական այս պատգամին և իր աղոթքն առ Աստված բարձրացրել է՝ միշտ օրհներգելով Աստծո փառքը, Ով Իր անսպառ ողորմությունը, սերը և շնորհը առատորեն բաշխել է աշխարհասփյուռ մեր զավակներին: Մեր ժողովուրդը միշտ հայցել է, որ Տերն Իր հովանավոր Աջի և Իր բարի հայացքի ներքո պահի ազգս հայոց, որովհետև պատմությունը մեր եղել է դժվարին, փորձություններով լեցուն:

Հաճախ մենք հարկադրված ենք եղել թողնելու մեր հայրենիքը, հայրենական օջախը, մեր ազնիվ աշխատանքով ու քրտինքով կառուցված օջախները տեսել ենք կործանված, թշնամյաց կողմից ոտնակոխ, բայց երբեք չենք հուսալքվել, այլ հավատքով գորացյալ՝ խնդրել ենք Տիրոջից ուժ և կարողություն՝ կրկին շենացնելու, կրկին կառուցելու հայ կյանքը: Աստված մեզ օգնել է՝ կամք, ոգի, ուժ և կարողություն պարգևելով: Եվ մենք Տիրոջ հետ մեզ զգացել ենք զորեղ, քայլել ենք ինքնավստահ՝ չտարակուսելով, չվարանելով խոչընդոտների, դժվարությանց առջև:

Մենք կարողացել ենք լավատեսության ոգով, հույսով ու հավատքով նայել դեպ վաղվա պայծառ ու շեն օրը: Մեր ժողովրդի կյանքը մենք շենացրել ենք դպրոցներով, շենացրել ենք ազգային, կրթական, մշակութային, բարեսիրական բազում օջախներով ու հաստատություններով: Եվ ահա այսպիսի փառաշուք պատմություն է կերտել նաև ռումինահայ գաղութը: Ձեր թեմակալ առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանը քիչ առաջ իր խոսքում հիշատակեց, որ եկել ենք կատարելու վերածնունդ Յաշ քաղաքի Սուրբ Աստվածածին մեր եկեղեցու, որն ունի ավելի

քան վեց հարյուր տարվա պատմություն: Այսքան հարուստ պատմություն ունեցող ռումինահայությունը վստահաբար պիտի ամրորեն փարված մնա իր հայրերի սրբազան ժառանգությանը, պիտի պահի-պահպանի իր ինքնությունը՝ ի սեր ազգային այն արժեքների, որ կերտել է ի սեր Աստծո փառքի, որովհետև մեր աշխատանքում, մեր ձեռքբերումներում դրսևորված են մեր հավատքը և այդ հավատքի միջոցով Աստծո փառքը մեր ժողովրդի կյանքում և հանուն մարդկության կյանքում: Արդարև, սիրելիներ, պարծենալու, հպարտանալու, ցնծալու առիթ ունեք՝ ձեր անցյալի հարուստ պատմությամբ ու ժառանգությամբ: Եվ Մենք վերստին Մեր գոհունակությունն ենք առ Աստված բարձրացնում, որ Տերը ամուր է պահել մեր ժողովրդի զավակաց հավատքը, անսասան՝ նրանց նվիրումն ու սերը հանդեպ Հայրենին:

Սիրելի՛ բարեպաշտ զավակներ, Մեզ համար անհուն ուրախություն ու գոհունակություն է գտնվել այս քաղաքում, այս երկրում, ուր երկար տարիներ հովիվ և առաջնորդ է եղել երանաշնորհ Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, ում հովանու ներքո հասակ առել, կրթվել և դաստիարակվել ենք նաև Մենք, և Վազգեն Առաջինի դրոշմն ենք կրում Մեր հոգում և Մեր անձի վրա: Այս տարի մենք պետականորեն տոնախմբեցինք 100-ամյակը լուսահոգի Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, ով փայլուն էջեր արձանագրեց ազգային և եկեղեցական մեր պատմության մեջ՝ իր գործունեությամբ և իր ծառայությամբ: Հայոց Հայրապետի շունչը ապրում է Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, և վստահ եմ, որ երջանկահիշատակ Հայրապետի շունչը ապրում է նաև այստեղ, որովհետև ձեզանից շատերը եղել են Վազգեն Վեհափառի սաները և գործակիցները, ձեզանից շատերը ստացել են Վազգեն Վեհափառի օրհնությունը, համբուրել Հայոց Հայրապետի Սուրբ Աջը: Վազգեն Վեհափառի լույս հիշատակը մշտավառ է նաև այստեղ, ինչպես և Հայաստան երկրում և Սփյուռքի մեր գաղթօջախներում: Եվ Մեզ համար անհուն ուրախություն է այստեղ նույնպես ձեզ հետ միասին տոնախմբել 100-ամյա հորելյանը Հայոց Հայրապետի և բանալ եկեղեցու պատի մեջ զետեղված հուշատախտակը՝ Ռումինիո հայոց կյանքից ներս նրա բարի, օրհնյալ վաստակը հավերժացնող:

Մենք Մեր օրհնությունն ենք վերստին բերում ձեզ, սիրելի՛ բարեպաշտ զավակներ Մեր, որ ձեր հավատքով, ձեր սիրով ու նվիրումով միշտ շեն ու պայծառ պահեք Հայաստանյայց Եկեղեցին և հայ կյանքը Ռումինիայում: Հայցում ենք, որ Տերը Սուրբ Հոգու շնորհներով առաջնորդի ձեզ, որպեսզի ձեր ընթացքը լինի անշեղ Տիրոջ ճանապարհներին և միշտ լինեք գորեղ առաքինի գործերով ու շարունակեք հարստացնել ձեր բազմադարյա պատմությունը Ռումինիո օրհնյալ երկրում:

Մեր գնահատանքն ենք բերում Ռումինիայի հայոց թեմի առաջնորդին՝ Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանին, որ հակառակ իր առաջացած տարիքին՝ ջանք ու եռանդ չի խնայում, որպեսզի շեն ու պայծառ լինի Ռումինիո հայոց թեմը: Մենք տեսնում ենք, թե ինչպես այս անցնող տարիներին նորովի բարեզարդվել է Բուխարեստի առաջնորդանիստ այս եկեղեցին: Մաղթում ենք, որ Աստված պահի, պահպանի Սրբազան Հորը քաջառողջ և եռանդաշատ, որպեսզի նա նույն ջանադրությամբ, նույն սիրով ու նվիրումով բարեզարդի իր առաքելությունը նոր հաջողություններով:

Մեր գնահատանքն ենք բերում ձեզ սպասավորող հոգևոր ծառայողներին, եկեղեցականներին, ովքեր իրենց ծառայությամբ եկեղեցու կամարների ներքո համախումբ են պահում մեր ազգի զավակներին, աշխույժ դարձնում հայ կյանքը, որպեսզի այն հարատև լինի Ռուսինիայում, ու նաև ձեր զավակները վառ պահեն մեր պատմությունը, արժեքները և այդ արժեքներով հավելեն փառքի գործերը մեր ժողովրդի:

Սիրելիներ՛ր, միասնաբար մեր աղոթքը բարձրացնենք առ Տերն Ամենակալ և խնդրենք, որ Տերը խաղաղ պահի աշխարհը համայն, առաջընթացի մեջ հայ կյանքը, Հայաստան մեր երկիրը և պայծառ՝ Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին, և միշտ գորդող լինի հայ կյանքը ի Սփյուռու աշխարհի և Ռուսինիո օրհնյալ այս երկրի մեջ: Եվ թող հայորդիք միշտ իրենց շուրթերին կրեն Աստծո փառաբանության խոսքերը՝ հնչեցրած սաղմոսերգուի կողմից. «Տէ՛ր, եթէ գշրթունս իմ բանաս, բերան իմ երգեսցէ զօրհնութիւնս Բո»:

Տիրոջ սերը, շնորհը և խաղաղությունը թող լինեն ձեզ հետ այսօր և հավիտյանս. Ամեն:

Այնուհետև տեղի ունեցավ աջհամբույր, որի ընթացքում Նորին Սրբությունը փոքրիկ խաչեր բաժանեց ներկաներին:

Դուրս գալով եկեղեցուց՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը հայրապետական թափուրով առաջնորդվեց Հայոց Մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակին նվիրված խաչքարի մոտ, ուր ծաղկեպսակ զետեղեց և աղոթեց անմեղ զոհերի հոգիների համար, որից հետո կատարեց բացումը եկեղեցու զանգակատան պան վրա զետեղված հուշաքարի և Վազգեն Վեհափառի հարթաքանդակի:

Բուխարեստի հայոց Մայր եկեղեցու շրջափակում է գտնվում նաև հայ մշակույթի տունը և թանգարանը, որի սրահներում հայրապետական շքախմբի անդամները ծանոթացան Սուչավայի վանքում 600 տարի առաջ գրված հայկական ձեռագրերին և ընդհանրապես հայ եկեղեցական արվեստի այն գործերին, որոնք ստեղծվել են այստեղ կամ դարերի ընթացքում հավաքվել և այժմ խնամքով պահվում են այս թանգարանում, այդ թվում՝ եկեղեցական սպասքի, խորանի վարագույրների և սրբանկարների տարբեր նմուշներ:

Այժմ որպես թանգարանային նմուշ է ցուցադրվում նաև եկեղեցու Մկրտության հին ավազանը, որում ի դեպ հիսուն տարի առաջ Տիրայր Սրբազանը մկրտել է Ռուսինիայի Ֆինանսների այսօրվա նախարար Վարուժան Ոսկանյանին:

Թանգարանում շրջելուց հետո Վեհափառ Հայրապետը իր տպավորությունները գրեց պատվավոր հյուրերի ոսկեմատյանում:

Առաջնորդարանում կազմակերպված հյուրասիրությունից հետո Գարեգին Երկրորդը հանդիպեց Ռուսին Ուղղափառ Եկեղեցու նորընտիր Դանիել պատրիարքի հետ:

Ռուսին Եկեղեցու պատրիարքարանում Վեհափառ Հայրապետը, ողջագուրվելով Դանիել պատրիարքի հետ, շնորհավորեց ընտրության և գահակալության առթիվ:

Դանիել պատրիարքը, բարիգալստյան ողջույնի խոսքով դիմելով Նորին Սրբությո-

յանը, իր ուրախությունը հայտնեց Հայոց Հայրապետին՝ վերստին Ռումինիա այցելելու առիթով, ինչպես նաև ասաց, որ ինքն առիթն է ունեցել հանդիպելու նաև Վազգեն Վեհափառին, և հույս հայտնեց, որ Գարեգին Երկրորդի Ռումինիա այս այցելությունը և իրենց համատեղ այս հանդիպումը նոր հորիզոններ կբացեն երկու Եկեղեցիների գործակցության բնագավառում:

Պատասխան խոսքում Նորին Սրբությունը ասաց, որ ինքը քաղցրությամբ է հիշում 2000 թվականի իր այցելությունը Ռումինիա և հանդիպումը երջանկահիշատակ Թեոկտիստ պատրիարքի հետ: Անդրադառնալով այս հանդիպմանը՝ Գարեգին կաթողիկոսը ևս հույս հայտնեց, որ այն կդառնա գործակցության ընդլայնման մի նոր սկիզբ:

Այնուհետև, ի հիշատակ այս հանդիպման, կատարվեց հուշանվերների փոխանակություն: Դանիել պատրիարքը Վեհափառ Հայրապետին նվիրեց մի սրբանկար և ռումինական հոգևոր արվեստը ներկայացնող մի ալբոմ: Հուշանվերներ տրվեցին նաև պատվիրակության մյուս անդամներին: Իր հերթին Հայոց Հայրապետը Դանիել պատրիարքին նվիրեց Սրբալույս Մյուռնի օրհնության առիթով պատրաստված արծաթյա կրկնօրինակը Ս. Գեղարդի՝ պատրիարքին ասելով, որ Ս. Գեղարդը հայոց եկեղեցական այն երեք գլխավոր սրբություններից մեկն է, որով օրհնվում է Ս. Մյուռնը, և պատմեց սեպտեմբերին կատարված Մյուռնօրհնության մասին, ինչպես նաև նվիրեց Մյուռնօրհնության օրերին հրատարակված «Ս. Էջմիածնի գանձերը աշխարհի թանգարաններում» շքեղագարդ ալբոմը:

Դանիել պատրիարքը, շարունակելով Մյուռնօրհնության մասին սկսված խոսակցությունը, ասաց, որ ինքն իր հերթին ցանկանում է Նորին Սրբությանը և Հայոց Եկեղեցու ներկայացուցիչներին հրավիրել իրենց մոտ կատարվելիք Մյուռնի օրհնությանը:

Դանիել պատրիարքի ուղեկցությամբ Վեհափառ Հայրապետը այնուհետև այցելեց պատրիարքարանի թանգարան և ծանոթացավ այնտեղ պահվող սրբություններին և արվեստի գործերին:

Այնուհետև, ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի, հյուրասիրություն կազմակերպվեց Ռումին պատրիարքի կողմից:

Ռումինիայում ՀՀ դեսպան Եղիշե Սարգսյանի հրավերով այս հանդիպումից հետո Նորին Սրբությունն այցելեց Ռումինիայում ՀՀ դեսպանատուն, հանդիպեց դեսպանության աշխատակիցների հետ և օրհնեց դեսպանությանը հատկացված նոր շենքը:

Երեկոյան Բուխարեստից Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը օդանավով մեկնեց Յաշ քաղաք, որպեսզի հաջորդ օրը կատարի տեղի Ս. Աստվածածին հիմնովին վերանորոգված հայկական եկեղեցու օծումը:

Հայոց Հայրապետի գլխավորած պատվիրակությանը Յաշի օդանավակայանում դիմավորեցին Յաշի միտրոպոլիտ Թեոֆանը, քաղաքի հայկական համայնքի ատենապետ Զարեհ Նազարյանը, Յաշի քաղաքապետը, շրջանի մարզպետ Գեորգե Նիկիտան:



ՕՐՀՆՈՒԹՅՈՒՆ ԺՈՂՈՎՐԴՅԱՆՆ ԵՎ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՓՈՐՈՎ ՄՈՒՏՔ
ՅԱՇԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱՇԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻ



ՅԱՇԻ Ս. ԱՍԿԱՍԱՆԻՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՎԵՐԱԾԵՍԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅԱՆ
ԸՆԹԱՅՔՈՒՄ

Թեոֆան միտրոպոլիտը, ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի, կազմակերպել էր շքեղ ընդունելություն, որին հրավիրվել էին նաև հասարակական-մշակութային կյանքի ճանաչված գործիչներ:

Վեհափառ Հայրապետի այցելությունը Թեոֆան միտրոպոլիտը բացառիկ իրադարձություն անվանեց Յաշ քաղաքի համար և ի հիշատակ այս հանդիպման՝ Նորին Սրբությանը նվիրեց մի սրբանկար «Տիրամայրը մանկան հետ» պատկերով՝ Տիրամոր բարեխոսությունը հայցելով համայն աշխարհի և ի մասնավորի մեր երկու Եկեղեցիների համար:

Պատասխան խոսքում Նորին Սրբությունն ասաց. *«Մեզ համար ուրախություն է գտնվել Ռումինիայի օրհնյալ հողում, ուր շուրջ հազար տարիներ ապրում են մեր ժողովրդի գավակները: Ուրախ ենք, որ Տերը շնորհ արեց, որ գանք Ռումինիա՝ կատարելու օծումը Յաշի եկեղեցու: Եկեղեցի, որ վեց հարյուր տարվա պատմություն ունի:*

Մենք ուրախ ենք, որ այսպես դարերով երկու հավատակից ժողովուրդներ իրար հետ կողք կողքի ապրել են և Աստծուն փառաբանել ու ծառայել միասնաբար՝ ի սեր այս երկրի առաջնության և որ Ռումինիո հայոց թեմի առաջնորդ է եղել Հայոց Հայրապետ դարձած Վազգեն Առաջինը: Դա այն հայրապետն է, որ Բննեսկուի բանաստեղծությունները կարող էր ժամերով արտասանել»:

Շնորհակալություն հայտնելով Թեոֆան միտրոպոլիտին ջերմ ընդունելության համար՝ Գարեգին Երկրորդ Կաթողիկոսը նրան նվիրեց մի պանակե:

26 հոկտեմբերի - Առավոտյան Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվեց հայկական փողոցում գտնվող Ս. Աստվածածին եկեղեցին, ուր արդեն հավաքվել էին հայ և ռումինացի բազմահարյուր ուխտավորներ: Ինչպես Ռումինիայի հայոց թեմի առաջնորդարանի դիվանի հաղորդագրությունում է ասվում. «Վեհափառ Հայրապետը ծունկի գալով Ս. Աստվածածին եկեղեցու փակ դռների առջև «Բաց մեզ, Տեր, գործուն» շարականի ուղեկցությամբ բացեց եկեղեցու ավելի քան 30 տարիներ փակ մնացած դռները: Եկեղեցու գավիթ մուտք գործելուց հետո Վեհափառը բացեց գավթում տեղադրված վերանորոգության հուշաքարի ժապավենը և մտավ նոր շունչ ու տեսք ստացած Ս. Աստվածածին եկեղեցին:

Ամբողջությամբ զգեստավորված՝ Վեհափառ Հայրապետը բարձրացավ Ս. Խորան, ուր այդ պահին քահանա հայրերը ջրով և ապա գինով լվացումը կատարեցին եկեղեցու ավագ, աջ և ձախ խորանների:

Ս. Էջմիածնից բերված նորօրհնյալ Ս. Մյուռոնով Վեհափառ Հայրապետը կատարեց եկեղեցու վերածման կարգը, ապա Մովսես եպիսկոպոս Մովսիսյանը ընթերցեց եկեղեցու կառուցման 600-ամյակի և վերածման առթիվ գրված հայրապետական կոնդակը, որը թարգմանաբար ներկայացվեց նաև ռումիներեն (տե՛ս էջ 36):

Եկեղեցու օման առթիվ, ինչպես նաև Վեհափառ Հայրապետին ուղղված բարիգալության խոսքով հանդես եկավ Ս. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիկյանը՝ ասելով. «Բարեպաշտ ուխտավոր սիրելի ժողովուրդ, ասում են, թե շատ դյուրին գործ է չորս պատ բարձրացնելը, բայց շատ դյուրին գործ չէ այդ չորս բարձրացած պատերուն մեջ

Աստծուն իջեցնել և Աստծուն բնակեցնել:

Ռուսինահայերն Անի մայրաքաղաքեն քարավան առ քարավան եկան ասպնջական այս երկիրը և երբ խաղաղ անկյուն մը գտան, իրենց անդրանիկ պարտականությունը համարեցին ոչ թե տուն և բնակարան կառուցել, այլ Աստծուն նվիրված տաճարներ, որպեսզի այդ տաճարներուն մեջ ապրեն և շնչեն այն ամենով, ինչ որ հայրենիքեն բերած են:

Մենք՝ հայերս, թեև տառապեցանք, բզիկ-բզիկ եղած աշխարհեաշխարհ ցրվեցանք, բայց հայ ժողովուրդը երջանիկ եղավ, որ ունեցավ հոգևոր հայրենիք մը՝ Հայոց Եկեղեցին:

Վեհափա՛ն Տեր, երեսուն և ավելի տարիներ առաջ՝ 1977 թ., մեծ երկրաշարժ եղավ Ռուսինիո մեջ, այս մեր աղոթքին տունը փլվեցավ, դռները բաց էին և անգամ գողություն տեղի ունեցավ, ապա այդ դռները կողավեցան, և մեր ժողովուրդը ասես որբացավ, և այժմ երեսուն տարիներ անց, շնորհիվ մեր ժողովրդի ծոցեն ելած երկու պատվարժան հայ երիտասարդներու՝ դոկտոր Զավեն Նազարյանի և Ֆինանսներու նախարար Վարուժան Ոսկանյանի, բացվեցան այս գոց եկեղեցու դռները: Զավեն Նազարյանը Սուրիայեն եկավ այս երկիրը և ընտանիք կազմեց այստեղ և ինքն է, որ աշխատանք տարավ, որ այս եկեղեցին գոց չմնա և Դուք՝ Վեհափառ, եկաք նորօրհնյալ Մյուռոնով օծելու Սուրբ սեղանը և Մկրտության ավազանը: Ռուսինիայի տարբեր քաղաքներից այստեղ հավաքված հայերը եկել են այս պատվական օրը Ձերդ Սրբության աջը համբուրելու և հայկականության նոր շնչով լցվելու»:

Տիրայր Սրբազանը այնուհետև Վեհափառ Հայրապետին հրավիրեց իր պատգամը տալու եկեղեցում հավաքված ժողովրդին:

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՔԱՐՈԶԸ ՅԱՇ ՔԱՂԱՔԻ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՎԵՐԱՕԾՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

«Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ. Ամէն»:

«Էջ Միածինն ի Հօրէ եւ լոյս փառաց ընդ Նմա»
(Շարական)

Միրելի՛ բարեպաշտ գավակներ Մեր,

Ուրախ ենք այսօր՝ տեսնելով Ռուսինիո տարբեր քաղաքներից ձեր համախմբումը Սուրբ Աստվածածին եկեղեցու նվիրական հարկի ներքո: Բարձրյալն Աստծո կամոք Մենք եկել ենք հայրենի երկրից, հավատի մեր նվիրական կենտրոն Սուրբ Էջմիածնից, որպեսզի Հայրապետական Մեր օրհնությունն ու գնահատանքը բերենք ձեզ՝ ռուսինահայ սիրեցյալ գավակներ Մեր, որ ձեր հոգիներում միշտ պայծառ եք պահում լոյս պատկերը Սուրբ Էջմիածնի, սերը Հայրենիքի, հավատարմությունը մեր բարեպաշտ հայրերի ավանդների հանդեպ:

Միրելինե՛ր, բազմաչարչար մեր Հայրապետ Սուրբ Գրիգորի աղոթքներին ունկնդիր՝ Աստված առաքեց Իր Միածին Որդուն հայոց աշխարհ, Ով իջավ փառքի լույսով և վառեց ջահը, կանթեղը հայոց հավատքի, որպեսզի այդ կանթեղի լույսը համատարած ճառագի հայոց հոգիներից ներս և լուսավորի հայ կյանքը: Լուսավորչի կանթեղից կրակ առան և վառվեցին աշխարհասփյուռ Հայոց Եկեղեցու կանթեղները, Հայոց Եկեղեցու լույսերը: Այսօր մենք փառք և գոհություն ենք բարձրացնում առ Աստված, որ վերստին վառվում է Լուսավորչի կանթեղը Յաշ քաղաքի Սուրբ Աստվածածին Եկեղեցու կամարների ներքո: Նախընթաց վեցհարյուր տարիների ընթացքում բազում փորձություններ է տեսել այս եկեղեցին: Ինչպես հայոց բազում եկեղեցիներ, Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին ևս հաճախ խոնարհվել է, փլուզվել, նաև կողոպտվել, բայց ռումինահայոց գորեղ հավատքը միշտ շենացրել ու պայծառացրել է եկեղեցին, աղոթքով լցրել այս հաստատությունը, որպեսզի Աստծո ներկայությամբ դուք կարողանաք գորանալ, գոտեպնդվել, լավատեսությամբ լցվել դեպի ձեր վաղվա օրը:

Այս խորանից այսուհետ նույնպես, ինչպես վեցհարյուր երկար տարիներ, պիտի շարունակվի օրհնություն բաշխվել ձեզ, պիտի շարունակեն հնչել Ավետարանի պատգամները, որպեսզի դուք՝ որպես հավատավոր զավակները մեր ժողովրդի, որպես Քրիստոսի Եկեղեցու հարազատ զավակներ, աստվածահաճո գործերով բարեգարդեք ձեր բարի ընթացքը և ձեր կյանքով օրհնաբանեք Տիրոջ այն բոլոր ողորմությունների, այն բոլոր շնորհների համար, որ Աստված բաժին է հանել մեզ մեր ողջ պատմության ընթացքում: Այս առիթով, սիրելի՛ հավատացյալներ, Մենք Մեր գնահատանքն ենք բերում Ռումինիո աստվածասեր իշխանություններին և ժողովրդին, որոնց հոգատարությամբ և խնամքով շարունակում է շեն և պայծառ մնալ հայ կյանքը օրհնյալ այս ավերում:

Մենք ողջունում ենք այստեղ ներկայությունը Ռումին Ուղղափառ Եկեղեցու և Կաթոլիկ Եկեղեցու ներկայացուցիչների, ովքեր եկել են նույնպես ուրախակից լինելու այս իրադարձության առիթով, նաև արտահայտելու իրենց սերը ձեր հանդեպ առ Աստված ունեցած ձեր հավատարմության համար, ձեր լուսավոր հավատքի համար: Մեր աղոթքն ու բարեմաթյանքներն ենք բերում մեր քույր Եկեղեցիների սպասավորներին, որպեսզի շարունակեն Քրիստոսի Ավետարանի լույսը և սերը տարածել՝ ի խնդիր աշխարհում համերաշխության, խաղաղության ու բարօրության հաստատման:

Մենք Մեր գնահատանքն ենք բերում Ռումինիո հայոց թեմի բարեջան առաջնորդին՝ Գերաշնորհ Տ. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանին, ով երկար տարիներ՝ հինգ տասնամյակներ, իր ծառայությունն է բերում այս թեմին: Մաղթում ենք, որպեսզի Սրբազան Հայրը շարունակի իր նվիրյալ սպասավորությունը և իր ոգեշունչ խոսքով խանդավառի, զորացնի ձեզ, որ ապրեք որպես արժանավոր զավակները ձեր հայրերի և փառավորեք անունը հայ ժողովրդի, փառավորեք մեր Սուրբ Եկեղեցին՝ աներկբա հավատով, և Աստված պիտի բազմապատիկ փառավորի ձեզ ձեր հավատքի և բարի գործերի դիմաց:

Մենք Մեր գնահատանքն ու օրհնությունն ենք բերում տիար Վարուժան Ոսկան-

յանին և այս համայնքի բարեջան անդամ Զարեհ Նազարյանին, որոնց նախանձախնդրությամբ այս եկեղեցին պայծառաշուք կերպով բացեց իր դռները մեր զավակաց առջև և առիթ պարգևեց Մեզ, որ գանք Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից՝ աղոթակից լինելու հավատավոր Մեր զավակներին, նրանց օրհնելու, նրանց գոտեպնդելու և գնահատանքի Մեր խոսքը բերելու:

Մենք ողջունում ենք նաև Ռումինիայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանի ներկայությունն այստեղ, ինչը վերստին վկայում է, որ Դուք վայելում եք հովանին ինչպես Հայ Եկեղեցու, այնպես և Հայոց պետության: Այսօր վերստին փառք ենք բարձրացնում երկինք, որ հայրենի մեր երկիրը իր անկախ պետականությամբ օրավուր գործառնում է, հույսն ու մխիթարությունն է դառնում աշխարհասփյուռ հայոց զավակների, որովհետև ուր էլ որ ապրելիս ենք եղել, տենչացել ենք հայոց անկախ պետականության: Գոհություն Աստուծո, որ պարգևել է մեզ Իր ամենաառատ շնորհները, և այսօր ազգս հայոց ապրում է և բերկրում իր երկրով անկախ և իր Եկեղեցիով պայծառ:

Միևնույն ժամանակ՝ բարեպաշտ զավակներ Մեր, միայն Աստծուն ապավինած, միայն Քրիստոսին հավատարիմ ժողովուրդ լինելով է, որ մենք կարողացել ենք ապրել և հարատևել, կառուցել մեր նոր կյանքը և պայծառացնել մեր Սուրբ Եկեղեցին, աղոթքներով գործնալ և Աստծո ողորմությունը երկնքից իջեցնել մեր կյանք: Արդարև, մեր հոգու ջերմ հավատքն է, որ մշտապես պիտի իջեցնի Աստծո Միածին Որդին Իր փառքի լույսերով: Ուրեմն շարունակենք մեր կյանքը հավատարմության այս ընթացքով և միշտ օրհներգենք մեր հայրերի աղոթասաց շարականով՝ «Էջ Միածինն ի Հօրէ եւ լոյս փառաց ընդ Նմա»:

Թող Տերն Իր Աջը հովանի դարձնի Ռումինիո հայոց թեմին, օրհնի մեր բարեպաշտ զավակաց, պահի ու պահպանի քաջակորով և գորեղ հույսերի և առ Աստված հավատքի մեջ: Եվ թող Էջմիածնի օրհնությունը տարածյալ լինի ձեզ վրա, որպեսզի մշտապես Էջմիածնի սիրով ապրեք և Էջմիածնին ձեր հայացքը հառած՝ շարունակեք ձեր կյանքի ընթացքը դեպի հաղթական նոր ժամանակներ՝ ձեր շուրթերից երկինք բարձրացող աղոթքներով և ցնծությամբ օրհնելով Տիրոջ Իր անսպառ ողորմության և սիրո համար, որ միշտ բաշխում է մեր ժողովրդին այսօր և միշտ և հավիտյան. Ամեն:

Վերածված այս եկեղեցուն Վեհափառ Հայրապետը նվիրեց հաղորդության մի սկիհ՝ ասելով. «Այս սկիհից թող բաշխվի Տիրոջ փրկչական խորհուրդը, այս սկիհից հաղորդություն վերցնեք և արժանի լինեք Տիրոջ մշտական շնորհին, օրհնությանը և սիրուն: Ձեր աղոթքներով և աշխատանքով շեն և պայծառ պահեք այս սուրբ եկեղեցին և միշտ հաղորդվեք Տիրոջ փրկչական սուրբ խորհրդին, Տիրոջ Մարմնին և Արյանը, որ բաշխվելու է այս սկիհից սուրբ հաղորդությամբ»:

Ի գնահատություն Տիրայր Սրբազանի նվիրյալ ծառայության՝ Վեհափառ Հայրապետը Ռումինիայի հայոց թեմի առաջնորդին նվիրեց մի պանակե, որը պատրաստվել էր Մյուռոնօրհնության առիթով:

Վերածման արարողությունից հետո մատուցվեց անդրանիկ Սուրբ Պատարագ՝ ձեռամբ Ռումինիո հայոց թեմի հոգևորական Ս. Հայազատ քահանա Մարտիրոսյանի:

27 հոկտեմբերի - Ավարտելով Ռումինիայի հայոց թեմ Հայրապետական այս այցելությունը՝ Գարեգին Երկրորդ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, ուղեկցությամբ թեմակալ առաջնորդ Տիրայր Սրբազանի, Ռումինիայում ՀՀ դեսպան Եղիշե Սարգսյանի և Յաշ քաղաքի Ս. Աստվածածին հայոց եկեղեցու եկեղեցական վարչության ատենապետ Զարեհ Նազարյանի, ճանապարհվեց Մոլդովա:

Ռումինա-մոլդովական սահմանին Հայոց Հայրապետին դիմավորեցին Ռուսաստանի և Նոր Նախիջևանի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Եզրաս եպիսկոպոս Ներսիսյանը, Ուկրաինայում և Մոլդովայում ՀՀ դեսպան Արմեն Խաչատրյանը, Մոլդովայի հայ համայնքի ներկայացուցիչները:

Նույն օրը Վեհափառ Հայրապետը Քիշինևում հանդիպեց Մոլդովայի Հանրապետության նախագահ Վոլոդինի հետ: Հանդիպման ընթացքում անդրադարձ եղավ հայ-մոլդովական ավանդական բարեկամական կապերին, երկու երկրների և ժողովուրդների այսօրվա հարաբերություններին, ինչպես նաև Մոլդովայի հայ համայնքին և եկեղեցական կյանքին վերաբերող խնդիրներին:

Մոլդովայի նախագահը Վեհափառ Հայրապետին խոստացավ ըստ ամենայնի աջակցել տեղի հայ համայնքի խնդիրների լուծմանը, ինչպես նաև տեղում հանձնարարեց Մոլդովայի քաղաքացիություն շնորհել Ս. Սահակ աբեղա Շաքարյանին, որպեսզի վարչական որևէ արգելք չխոչընդոտի նրա հովվական գործունեությանը:

Նորին Սրբությունը իր շնորհակալությունը հայտնեց հայ համայնքի հանդեպ մոլդովական իշխանությունների ցուցաբերած ուշադրության համար և իր բարեմաղթանքները ուղղեց մոլդովական պետությանը և ժողովրդին:

Այնուհետև, ի հիշատակ այս հանդիպման, կատարվեց հուշանվերների փոխանակություն:

Նախագահական նստավայրից Վեհափառ Հայրապետը ուղևորվեց Քիշինևի Ս. Աստվածածին հայոց եկեղեցի, ուր գնահատանքի իր խոսքն ուղղեց եկեղեցում Հայոց Հայրապետին սպասող հավատացյալ հայորդիներին և հույս հայտնեց, որ եկեղեցական համայնքային կյանքն այստեղ առավել կազմակերպված ձև կընդունի, որին ըստ ամենայնի իր մասնակցությունը կբերի և Ս. Էջմիածինը:

Քիշինևից Գարեգին Երկրորդ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը մեկնեց Մոսկվա, որտեղից և վերադարձավ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին:

ԱՐԱՄ ՍԱՐԿԻՍՅԱՆ ԾԱՏՈՒՐՅԱՆ